

Aldona Chmielowska

Wolbórz, woj. piotrkowskie. Stanowisko 2

Informator Archeologiczny : badania 18, 179

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kontynuowano nadzory archeologiczne nad wszelkiego rodzaju pracami ziemnymi, wykonano kilka wykopów sondażowych i przeprowadzono szereg prac ratowniczych. Nadzory polegały na obserwacji wykopów, wykonywanych głównie z powodu remontów, modernizacji i instalacji urządzeń komunalnych (gazociągu, ciepłociągu, prac budowlanych itp. itd.). Obserwacje te zostały udokumentowane opisowo, a w miarę potrzeb rysunkowo i fotograficznie.

Ogółem na terenie Starego i Nowego Miasta zarejestrowano 58 nowych miejsc interwencji archeologicznych (stan do końca 1984 roku - 96). Zakres interwencji był różnorodny. W 24 wypadkach wykopy nie przekraczały głębokości 120 cm od obecnej powierzchni. Największą głębokość osiągnięto przy ul. Podmurnej 83. Wynosiła ona 4,8 m, przy czym podkreślić należy, że nie osiągnięto tu calca. Calca osiągnięto zaledwie w trzech miejscach Zespołu Staromiejskiego. Wystąpił on na różnych głębokościach i tak przy ul. Żeglarskiej 8 na głębokości 2 - 3,15 m, na ul. Kopernika 20 i 22 na głębokości 2,3 m, a na tzw. międzymurzu zachodnim - 2,8 - 3 m. Nie osiągnięto calca w kilku innych wykopach, gdzie głębokość nieraz przekraczała 3 m (np. przy ul. Przedzamcze 6a), wskazuje na bardzo urozmaiconą konfigurację terenu w czasach powstawania zabudowy miejskiej.

Obserwacje wykopów "komunalnych", wykopy sondażowe i badania ratownicze dały rozpoznanie w ogólnej stratygrafii Starego i Nowego Miasta. Stwierdzić tu trzeba, że jak dotychczas nie natrafiono na warstwy kulturowe, które można by datować na okres wczesnośredniowieczny, mimo, że w niektórych wykopach sporadycznie pojawiły się ułamki naczyń z tego okresu. Schematycznie ujmując stratygrafię Zespołu Staromiejskiego można powiedzieć, że zasadniczą warstwę (warstwy) kulturową datować należy na późne średniowiecze. Nad nią zalega warstwa z czasów nowożytnych. W układzie stratygraficznym posiada ona dość specyficzny charakter. Jej miąższość zasadniczo nie jest wielka, ale w wielu miejscach na skutek wkopów w warstwę późnośredniowieczną sięga do znacznych głębokości. Podobnie przedstawia się sytuacja z warstwami współczesnymi. Osiągają one nieraz grubość do 3 m i nawet ponad nią, na skutek wkopów, czy niwelacji terenu (np. zasypianie fos).

Nasylenie inwentarza ruchomego w różnych częściach Zespołu Staromiejskiego jest różne. Nagromadzenie dalszych obserwacji umożliwi pewniejsze interpretacje. Jednak już obecnie można stwierdzić, że więcej urozmaicony i bogatszy ruchomy materiał źródłowy występuje w obrębie Starego Miasta.

Dodać należy, że w wykopie zwiadowczym na terenie tzw. międzymurza zachodniego wystąpiły ułamki naczyń kultury łużyckiej. Znajdowały się one w najniższej położonej warstwie (zalegającej na calcu). Warstwy tej kultury wydzielić jednak nie można. Choć materiał ceramiczny kultury łużyckiej był tu dominujący, to jednak w warstwie tej natrafiono na kilka bardzo drobnych ułamków cegieł gotyckich.

Z elementów nieruchomych wymienić należy przede wszystkim fragmenty murów miejskich, odkrytych na ul. św. Jakuba i Piernikarskiej, fragmenty muru (prawdopodobnie kościoła św. Wawrzyńca) w sąsiedztwie Pl. Armii Czerwonej, dwie "studnie" i mury gotyckie przy ul. Kopernika 11-13 (oddzielne sprawozdanie), narożnik budowli drewnianej pod murami gotyckimi przy ul. Podmurnej 83, oraz mury zabudowy klasztornej OO Franciszkanów (oddzielne sprawozdanie).

WOLA PIEKARSKA, gm. Dobra
woj. konińskie
Stanowisko 2

patrz
okres wpływów rzymskich

WOLBÓRZ
woj. piotrkowskie
Stanowisko 2

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadziła dr Aliona Chmielewska. Finansował WKZ w Piotrkowie Trybunalskim. Czwarty sezon badań. Miasto średniowieczne i nowożytne.

Celem badań jest odszukanie relikwów, znanych ze źródeł pisanych, grodu z XI w. Badania wykopaliskowe kontynuowano wokół rynku (noszącego obecnie nazwę Placu Wł. Jagiełły) w miejscach, gdzie podczas wierceń świadrem geologicznym znaleziono ułamki ceramiki wczesnośredniowiecznej. Złożono i wyeksplorowano dwa wykopy.

Wykop przy Placu Wł. Jagiełły 18, w ogródku na zapleczu posesji, we wschodniej pierzei rynku, usytuowany został w miejscu stwierdzonego współwystępowania ułamków wczesnośredniowiecznych naczyń glinianych z drewnem. Na głębokości około 60 cm od współczesnej powierzchni, w ciemnej brunatnej ziemi, natrafiono na doskonale zachowane poziomo leżące belki i granice będące najprawdopodobniej pozostałościami drewnianego budynku o konstrukcji zrębowej; świadczą o tym m.in. szczególnie konstrukcyjne ściany wschodniej obliktu z narożnikiem północno-wschodnim. Pod warstwą drewna, stanowiącego zapewne podłogę, odkryto poprzecznie leżące legary wykonane z okrągłaków; spoczywały one na jeszcze jednej, dość luźnej warstwie drewna, a mianowicie na ukośnie leżących bierwionach zabezpieczających całą konstrukcję budynku przed grzeźnieniem w mokrym podłożu. W warstwie kulturowej, sięgającej do głębokości ponad 100 cm od dzisiejszej powierzchni ziemi, znaleziono oprócz kości zwierzęcych ułamki naczyń glinianych - kilka wczesnośredniowiecznych, w przeważającej jednak masie późnośredniowieczne i nowożytne.

Drugi wykop wytyczono w ogrodzie Urzędu Gminy w Wolborzu znajdującym się za budynkiem tegoż Urzędu, w północnej pierzei rynku. W warstwie kulturowej o grubości około 90 cm znaleziono ułamki późnośredniowiecznych i nowożytnych naczyń glinianych, żużle żelazne i kilka nieokreślonych przedmiotów żelaznych.

Ponadto przeprowadzono szczegółowe badania powierzchniowe w południowo-wschodniej części Wolborza, na obszarze tzw. "Młyn Kozia", gdzie w 1927 r. odkryto przypadkowo 2 żelazne topory bojowe z XI w. Podczas penetracji powierzchniowej znaleziono ułamki naczyń glinianych + 2 wczesnośredniowieczne, późnośredniowieczne i nowożytne. Żbiory znajdują się w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

Badania będą kontynuowane.